

Грицюк Надія Іванівна
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності Спеціальна освіта
Житомирський державний університет
імені Івана Франка

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ З ДИСЛАЛІЄЮ

У сучасних умовах розвитку системи дошкільної освіти особливої актуальності набуває проблема своєчасного виявлення та корекції порушень мовлення у дітей. Одним із найбільш поширених порушень звуковимови у дошкільному віці є дислалія. Наявність такого мовленнєвого порушення може ускладнювати процес формування комунікативних умінь, негативно впливати на розвиток мовлення загалом та створювати труднощі у подальшому навчанні. У зв'язку з цим особливого значення набуває організація ефективної логопедичної допомоги, спрямованої на подолання порушень звуковимови у дітей дошкільного віку.

Сучасна логопедична практика потребує використання таких методів та технологій, які забезпечують активну участь дитини у корекційному процесі, сприяють підвищенню її мовленнєвої активності, мотивації та зацікавленості у виконанні завдань. У цьому контексті перспективним напрямом удосконалення логопедичної роботи є застосування інтерактивних технологій, що ґрунтуються на взаємодії, співпраці та активному залученні дітей до мовленнєвої діяльності.

Важливою передумовою організації ефективної логопедичної роботи є врахування психолого-педагогічних особливостей розвитку дітей дошкільного віку з дислалією. У сучасній логопедії це порушення розглядається як дефект звуковимови, що виникає за умов збереженого слуху та нормальної іннервації мовленнєвого апарату та проявляється у заміні, спотворенні, змішуванні або відсутності окремих звуків у мовленні дитини [4, с. 198]. Залежно від причин виникнення більшість дослідників поділяє дислалію на дві основні форми –

функціональну та механічну. Такий поділ дозволяє визначити характер порушення або обрати відповідні напрями корекційної роботи.

Особливості мовленнєвого розвитку дітей з дислалією насамперед проявляються у порушеннях звуковимовної сторони мовлення. Найбільш поширеними є пропуски, заміни або спотворення звуків, а також труднощі їх диференціації. У деяких випадках спостерігається змішування звуків, близьких за артикуляційними чи акустичними ознаками, що ускладнює формування стійкого звукового образу слова та негативно впливає на зрозумілість мовлення. Водночас лексичний запас та граматична будова мовлення у більшості дітей з дислалією можуть відповідати віковим нормам [3, с. 28].

Поряд із мовленнєвими труднощами у дітей дошкільного віку з дислалією можуть спостерігатися певні особливості розвитку пізнавальної та емоційної сфер. Зокрема, дослідники відзначають нерівномірність розвитку окремих когнітивних процесів, зниження концентрації уваги або труднощі у словесному формулюванні думки, хоча інтелектуальні можливості таких дітей загалом залишаються збереженими. Водночас у них добре розвинене наочно-образне мислення, мимовільна пам'ять та здатність до засвоєння матеріалу через практичну діяльність та наочність [1; 6].

Враховуючи зазначені психолого-педагогічні особливості, у логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку з дислалією доцільно використовувати такі форми організації діяльності, які забезпечують активну участь дитини у мовленнєвій взаємодії, підтримують її інтерес до виконання завдань та сприяють формуванню правильної звуковимови. Саме тому особливого значення набуває застосування інтерактивних технологій, що ґрунтуються на співпраці, ігровій діяльності та активному залученні дітей у процес мовленнєвого спілкування.

У сучасній педагогіці та логопедії інтерактивні технології розглядаються як ефективний спосіб побудови освітнього процесу, що ґрунтується на активній взаємодії його учасників. У такому підході дитина виступає не пасивним виконавцем завдань, а повноцінним суб'єктом діяльності, залученим до

спілкування, співпраці, виконання практичних дій та розв'язання навчально-корекційних завдань. Саме тому інтерактивні технології сьогодні розглядаються як перспективний напрям модернізації логопедичної допомоги дітям дошкільного віку.

Сутність інтерактивних технологій пов'язана насамперед із поняттям взаємодії. Як зазначає В. Ревенко, інтерактивне навчання передбачає організацію освітнього процесу на основі активної взаємодії дитини з педагогом, іншими учасниками навчання та навчальним середовищем [5, с. 229].

У логопедичній роботі інтерактивні технології набувають особливого значення, оскільки дають змогу поєднувати корекційні, пізнавальні та комунікативні завдання. Їх використання забезпечує зміну традиційної моделі заняття. Замість односторонньої передачі знань та вправлення за зразком, дитина активно включається у мовленнєву взаємодію, вчиться слухати, відповідати, співпрацювати, висловлювати власну думку та діяти у змодельованих комунікативних ситуаціях. Як підкреслюють дослідники, інтерактивні технології сприяють підвищенню відкритості, активності та мобільності дітей, що є особливо важливим у роботі з дітьми дошкільного віку, які мають мовленнєві труднощі [2; 7].

Важливою ознакою інтерактивних технологій у сучасній логопедії є різноманітність форм їх реалізації. До них належать ігрові методи, рольові вправи, моделювання життєвих ситуацій, групові та парні форми роботи, спільне розв'язання мовленнєвих завдань, а також використання цифрових ресурсів як засобу стимулювання пізнавальної та мовленнєвої активності. Особливе місце серед них посідають ігрові технології, оскільки саме гра є провідною діяльністю у дошкільному віці та створює найбільш природні умови для розвитку мовлення, зниження тривожності та формування позитивної мотивації до занять [7 с. 1039].

Аналіз психолого-педагогічних особливостей розвитку дітей дошкільного віку з дислалією та сутності інтерактивних технологій дозволяє визначити

низку передумов їх ефективного використання у логопедичній роботі. Передусім це зумовлено специфікою розвитку дітей дошкільного віку, для яких провідною діяльністю є гра. Саме ігрова діяльність забезпечує природну мотивацію до спілкування, сприяє активному включенню дітей у навчально-корекційний процес та створює сприятливі умови для формування мовленнєвих навичок. У зв'язку з цим використання інтерактивних ігрових форм роботи дозволяє поєднувати корекційні завдання з діяльністю, яка є найбільш близькою та зрозумілою для дитини.

Не менш важливою передумовою є необхідність активного залучення дитини до мовленнєвої практики. Відомо, що ефективне формування правильної звуковимови потребує систематичного використання мовлення у різних комунікативних ситуаціях. Інтерактивні технології створюють умови для такої діяльності, оскільки передбачають постійну мовленнєву взаємодію між дітьми та вчителем-логопедом, виконання спільних завдань, обговорення результатів та участь у діалогічному спілкуванні.

Крім того, важливе значення має створення позитивної емоційної атмосфери та підтримки у процесі корекційної роботи. Взаємодія, співпраця та доброзичлива комунікація сприяють зниженню мовленнєвої тривожності, формуванню впевненості у власних можливостях та підвищенню мотивації до участі у заняттях. У процесі інтерактивної діяльності дитина отримує можливість активно взаємодіяти з однолітками та педагогом, що сприяє розвитку комунікативних умінь та закріпленню мовленнєвих навичок у природних ситуаціях спілкування.

Отже, аналіз психолого-педагогічних особливостей розвитку дітей дошкільного віку з дислалією та теоретичних підходів до використання інтерактивних технологій у сучасній педагогіці свідчить про доцільність їх застосування у логопедичній практиці. Врахування вікових та індивідуальних особливостей дошкільників, їхньої потреби в ігровій діяльності, емоційній взаємодії та активному спілкуванні зумовлює необхідність використання таких форм організації корекційної роботи, які забезпечують активне залучення дітей

до мовленнєвої діяльності. Інтерактивні технології створюють умови для організації навчально-корекційного процесу на засадах співпраці, діалогу та взаємодії, що сприяє формуванню комунікативних умінь та розвитку мовлення. Їх використання у роботі вчителя-логопеда дозволяє підвищити ефективність корекційного процесу, активізувати мовленнєву діяльність дітей та створити сприятливе освітнє середовище для формування правильної звуковимови у дітей дошкільного віку з дислалією.

Список використаних джерел

1. Васьківська І., Демедюк Д. Особливості розвитку пізнавальної сфери дітей з дислалією. *Innovative Research in Science and Economy*. 2025. С. 604–606. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/46056/1/1.pdf>
2. Галущенко В. І. Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2016. №7. С. 37–45.
3. Грибань Г. Особливості формування усного мовленнєвого висловлювання у дітей з різними формами дислалії. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2021. Вип. 19. С. 22–35. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739256/>
4. Литвин В. Г. Особливості корекції звуковимови дошкільників з функціональною дислалією. *Система освіти і виховання дітей з особливими освітніми потребами: досвід минулого – погляд у майбутнє : до 85-річчя акад. В. І. Бондаря : збірник наукових праць*. Харків, 2023. С. 197–201. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/70f2a5eb-0168-4673-8a06-c656b3d6c1b5>
5. Ревенко В. В. До питання про суть та класифікацію інтерактивних технологій. *Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць*. 2008. Вип. 21. С. 228–234. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/7945>
6. Сулятицький І., Порохнява А. Емоційно-вольові особливості дошкільників із дислалією. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2022. №35 (1). С. 101–107. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2021.3514>
7. Ткаченко Л., Михальчук Л., Калюжна Є., Перетяга Л. Інноваційні підходи до мовленнєвого розвитку дитини у дошкільній та початковій освіті. *Перспективи та інновації науки*. №10 (44). 2024. С. 1035–1041. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-1035-1042](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-1035-1042)